

Kenzaburo

Oe

Suda Ölüm

KENZABURO OE
SUDA ÖLÜM

Can Çağdaş

Suda Ölüm, Kenzaburo Oe

Japonca aslından çeviren: Ali Volkan Erdemir

水死 (*Suishi*)

İlk baskı: 2009

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Kodansha, 2009

© 2009, Kenzaburo Oe

© 2024, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mayıs 2024, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Cevizlik Mah. Hüsreviye Sok. Erşen İş Hanı No: 15 Kat: 3-38

Bakırköy, İstanbul

Sertifika No: 48745

ISBN 978-975-07-6353-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

KENZABURO OE
SUDA ÖLÜM

ROMAN

1994 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

Japonca aslından çeviren

Ali Volkan Erdemir

♥can

Kenzaburo Oe'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Kişisel Bir Sorun, 2010

Kurbanı Beslemek, 2015

Sessiz Çığlık, 2022

KENZABURO OE, 1935'te Japonya'nın Şikoku Adası'nda doğdu. Tokyo Üniversitesi'nde Fransız edebiyatı eğitimi gördü. Eserlerinde İkinci Dünya Savaşı sonrasında yetişen kuşağın hayal kırıklığını ve duygularını ifade etti. Güçlü toplumsal ve siyasal eleştirileriyle Japon edebiyatında kendine özgü bir yer edindi. 1957'de *Kurbanı Beslemek*, 1964'te *Kişisel Bir Sorun*, 1967'de *Sessiz Çılgılık*, 1969'da *Delilikten Kurtar Bizi*, 1983'te *Atarashii hito yo, mezameyo* adlı eseri (Ayağa Kalk Genç Adam) adlı eseri yayımlandı. Çarpıcı romanları ona dünya edebiyatında da önemli bir yer kazandırdı. Oe, 1994'te Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı.

ALİ VOLKAN ERDEMİR, Öğretim üyesi, yazar ve çevirmen. *Loti'yi Anlamak-Pierre Loti'nin Doğusu* (2011), *Japonya'da Türk İmgesinin Oluşumu* (2014), *Yerleşik Yabancı Pierre Loti* (Gözden geçirilmiş baskı, 2018) adlı inceleme kitapları, *Maruko'nun Yolculuğu* (2019) adlı çocuk kitabı ve *Dağın Rüyası* (2022) adlı romanın yazarıdır. Haruki Murakami, Yukio Mishima ve Kenzaburo Oe'ninkiler başta olmak üzere Japon edebiyatının seçkin eserlerini Türkçeye çevirmektedir. *En Sevilen Japon Masalları* (2022) seçkisini hazırlayıp Türkçeleştirmiştir. *Zen Haytası* (2023) adında şiir kitabı yayımlanmıştır. 2020 yılı Japonya Dışişleri Bakanı Ödülü'nün ve *Kitap Dergisi Yılın Çeviri Ödülü'nün* (2023) sahibidir.

“Bir akıntı, deniz altında,
Sıyırdı kemiklerini fısıltılarla. Yüксеle alçala
Yeniden yaşadı evrelerini yaşlılığıyla gençliğinin
Kapılırken burğaçlara.”¹

T. S. Eliot

1. T.S. Eliot, *Çorak Ülke, Dört Kuartet ve Başka Şiirler*, çev. Suphi Aytimur, Adam Yayınları, İstanbul, 1990, s. 54.

Kenzaburo Oe¹

Japonya'da 15 Aralık 2009'da yayımlanan *Suda Ölüm*'ün² 14 Aralık 2012'deki İngilizce çevirisinin³ ardından Janice P. Nimura tanıtım yazısında şunu belirtir: “Onun (Oe'nin) kurmacasıyla yaşamını birbirinden ayırmak güçtür: Köyde geçen çocukluğu, beyninde hasarla doğan oğlu ve savaş sonrası Japonya'sının hayal kırıklıkları üzerine yazar, yazar ve yine yazar.”

Kenzaburo Oe (1935-2023), sadece eserlerinde değil, Nobel Edebiyat Ödülü töreninde yaptığı konuşmasının başında da Shikoku'da ormanlık vadi arasında yer alan köyünde geçirdiği çocukluğundan söz eder. Anılarında iki kitabın varlığını özellikle vurgular. Bunlardan ilki, Mark Twain'in *Huckleberry Finn'in Maceraları*'dır (1884). Bu eseri okuduğunda, esenliği evinde değil de gece vakti, ormanda ağaçlar arasında uyurken bulmasından dolayı içten içe hissettiği pişmanlıktan kurtulduğunu söyler. Diğer kitap olan Selma Lagerlöf'un *Nils ve Uçan Kaz'ı* (1906) ise kahramanının küçük bir insana dönüşüp, kuşların dilini anlamasını ve onlarla çıktığı macera dolu seyahatleri okumaktan aldığı keyfi dile getirir.

Aynı konuşmada bir de üç çocuğundan en büyük ve doğuştan zihinsel engelli olan oğlu Hikari'den (doğum yılı, 1963) söz eder. Hikari Japoncada “ışık” demektir, Oe'nin romanlarında

1. Bu yazı *Bugünden Edebiyat* dergisinin 4. sayısında (s. 45-46, 2012) “Kenzaburo Oe” başlığıyla yer alan makaleden geliştirilerek kaleme alınmıştır.

2. *Suishi*, Kodansha Yayınevi.

3. *Death by Water*, çev. Deborah Boliver Boehm, Grove Press. (Ç.N.)

Japonca eşanlamlısı Akari adıyla karşımıza çıkar. Bebekliğinden itibaren sadece kuş seslerine tepki veren Hikari, bir gün göl kenarında öten kuşları gösterip, “Bunlar sutavığudur,” der. Altı yaşındadır ve ilk kez sözlü iletişim kurmuştur. Bunun üzerine baba Oe ve anne Yukari Oe, oğullarına özel eğitim aldirmaya karar verirler. İlk bestesini on üç yaşında yapan Hikari'nin ilk albümü 1992'de çıkar ve seksen bin kopya satarak büyük bir başarıya imza atar. Eleştirmenler çoğu üç dakikadan az süren parçalarını haiku'nun özelliklerine benzetir: Yoğun; az ve öz.

Oe Ailesi Viyana'ya yaptıkları bir gezi sırasında küçük bir köy olan Kobenzl'de bir otelde kalırlar. Tesadüf eseri Salzburg Müzik Festivali'ne katılan müzisyenlerin büyük bir kısmı da burada konaklamaktadır. Akşam yemeği için yemek salonuna indiklerinde Hikari, bir sandalyenin üzerinde “Seiji Ozawa”¹ yazdığını hemen fark eder. Ozawa, festivalde Mahler'in *Üçüncü Senfonisi*'ni çalacaktır ve Oe'ler gezilerinin son gününde onu dinleme fırsatı bulurlar. Birinci perdenin ardından Hikari, anne ve babasına döner ve sandalyesinde Seiji Ozawa'nın adını yazdığı yerde yemek yediğini gururla hatırlar.

Eleştirmen Takashi Tachibana, “Hikari olmasaydı, Oe edebiyatı da olmazdı,” der. Eserlerinde Akari adıyla yer verdiği Hikari'nin sadece yazın yaşamında değil özel hayatında da önemini her fırsatta vurgulayan Oe, inanç konusunda da kendine özgü bir tarza sahiptir. Dua etmediğini ancak her gün iki şeyi mutlaka yaptığını belirtir: Değer verdiği düşünür ve yazarların kitaplarını her gün en az iki saat okumak ve her gece Hikari'yi uyandırıp tuvalete götürmek. Ancak, uykulu bir şekilde yatağına döndüğü için üzerini örtmeyi ihmal eden Hikari'nin battaniyesini yine baba Oe örter. İleride hayatında onu en çok mutlu eden şeyin ne olduğu sorulduğunda da bu anları yani oğlunun üstünü örttüğü zamanları söyleyecektir.

Suda Ölüm, yukarıda değinilen baba Oe ve oğul Oe ilişkisini duyarlı bir estetizmle göz önüne seren iyi örneklerden biridir.

* * *

1. Bu yazıyı hazırlarken Seiji Ozawa da yaşamını kaybetti (6 Şubat 2024).

Kenzaburo Oe, lise yıllarında Kazuo Watanabe'nin Fransız Rönesans kültürü üzerine çalışmalarından etkilenmiş, bunun üzerine Tokyo Üniversitesi'nde Fransız Dili ve Edebiyatı öğrenimi görmüştür. Eserlerini Japon yazınında yeni bir tarz oluşturmak isteğiyle kaleme aldığını ve yüz yirmi yıldan beri süregelen klasik Japon edebiyatı stilini kırmayı amaçladığını belirtmiştir. Oe'nin bu yazım tarzı sıklıkla karmaşık ve anlaşılması güç diye eleştirilmiştir.

Suda Ölüm romanı bu karmaşık yapıya örnek bir eserdir. Romanda, edebiyat, tiyatro, resim ve müzik iç içe geçer. Steven Poole bu durumu "*Suda Ölüm* adeta sanat tarafından ele geçirilmiştir," diye özetler. Bu roman adını T. S. Eliot'un dizelerinden almıştır. Yine romanda Beethoven'ın senfonileri geçer, Edward Said'den söz edilir. J.G. Fraser'ın *Altın Dal* eseri de askeri ayaklanma için fikirlerine başvurulmuş bir kitap olarak yer alır. Ayrıca Natsume Soseki'nin *Gönül* adlı romanından alıntılanan kısımlarla Japonya'da geleneksel ile modern arasındaki çatışmalara dikkat çekilirken, Japon imparatorunun varlığı da sorgulanmaktadır. Romanda geçen iki *kanji*'nin birbirine karışması gibi dünle bugün, olaylar, baba-oğul, anne-oğul ilişkileri iç içe geçer. Ancak bu karmaşık yapı vurucu bir sonuçla anlaşılır bir hal alır.

Yazarın işinin soytarının işiyle aynı olduğunu, üstelik yazarın üzüntüsünü de dile getirenin soytarı olduğunu söyleyen Oe'nin çoğu eseri temelde iki ana izleğe dayanır: Oğlunun zihinsel engelli olduğu gerçeğiyle yüzleşme çabası ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Japonya'daki modern kültür ile köy yaşamı arasındaki çatışma. Bir aktivist olan Oe'nin kurmaca dışında da toplumsal olaylara değindiği eserleri vardır. Atom bombası mağdurlarının savaş sonrası Japonya'da maruz kaldıkları ayrımcılığı dillendirdiği ve nükleer silah karşıtlığını savunduğu *Hiroshima Notları* (1965) ile 1870'e dek Okinawa Kralığı olan, Japonya'nın ilhak ettiği adada yaşananlar, özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru Japon hükümetinin Okinawa halkına toplu intihar etmeyi emrettiğini iddia ettiği *Okinawa Notları* (1970) bu eserleri arasında sayılabilir. Oe bu iddialarından dolayı Japon mahkemelerinde yargılanmış, dava 2008'de düşmüştür.

Oe yazarlığın yanı sıra sürdürdüğü gazetecilik mesleği ge-

reği Mao, Sartre, Chomsky gibi tanınmış kişilerle de röportajlar yapmış, içlerinde en çok Chomsky'ye yakın hissettiğini belirtmiştir. Çünkü Chomsky, atom bombasının Japonya'ya atıldığı gün ABD'de şenlikli kutlamalar yapılırken, ormana gizlenmiş ve gece yarısına dek oradan çıkmamıştır.

Soytarının işine benzettiği yazarlık mesleği Oe'ye, 1958 yılında Japonya'nın itibarlı edebiyat ödüllerinden Akutagawa Ödülü'nü kazandırır ve eleştirmenler, Oe'yi, Yukio Mishima'dan sonraki kuşağın en önemli genç yazarı olarak işaret eder. Sonradan alacağı ödüller bu yargının doğruluğunu kanıtlar niteliktedir. 1964'te aldığı Shinchosha Ödülü'nü 1967'de Junichiro Tanizaki, 1973'te Noma Ödülü, 1972'de Yomiuri Ödülü, 1983'te Jiro Osaragi Ödülü izler. Sıra nihayet 1994 yılındaki Nobel Edebiyat Ödülü'ne gelir; 1968 yılında Yasunari Kawabata'nın ardından Oe, bu ödülü Japonya'ya kazandırır. Ancak aynı yıl Japon imparatorunu ilahlaştırma çağrışımı içerdiğini düşündüğü için Japonya'da verilen Kültür Nişanı Ödülü'nü reddeder. 2002 yılındaysa Fransa tarafından Onur Nişanı'na layık görülür.

Diğer yandan, 2007 ile 2014 yılları arasında Japonya'nın saygın yayınevlerinden Kodansha tarafından, başarılı bulunan genç yazarlara Kenzaburo Oe Ödülü verilir. Oe, ödül verilecek eseri bizzat kendisi seçer. Bu ödülü Türkçeye *Hırsız* adıyla çevrilen romanıyla kazanan Fuminori Nakamura (doğum yılı, 1977), Oe'ye duyduğu saygı ve sevgiyi şu sözlerle ifade etmiştir: "Oe'nin eserlerinde insan ruhunun derin betimlemeleri, karanlık şeyler yaşayan kahramanların yaşamlarına devam etmeleri bana güç verdi. Eserlerimin Japonya dışında da okunmasını hayal ediyordum; Oe Ödülü'nü alınca bu gerçekleşti: *Hırsız* yabancı dillere çevrildi. Böylece dünyaya açılabilirdim."

Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Kenzaburo Oe ile dünyaca ünlü maestro Seiji Ozawa, aynı yıl dünyaya gelmiştir. Oe, *Jibun no ki no shita de* (Kendi Ağacımın Altında) adlı çocuk kitabında Ozawa'yla 2000 yılının yazında Nagano'da karşılaştığından söz eder. Ozawa burada yetenekli gençlerle oluşturduğu orkestraya müzik eğitimi vermektedir. Oe, Ozawa'nın enerjisinden ve gençlerle yakından ilgilenmesinden çok etkilenir. Bu durumdan şöyle söz eder: "Ozawa, bir gün kalbi durduğunda, çalıştırdığı bu gençlerin yüreklerinde yaşamaya devam edeceğini düşün-

rek büyük bir şevkle öğretiyor.” Ve ekler, “Ben de bugüne dek bir yazar olarak öğrendiğim şeyleri, daha geniş bir kesime, çocuklara aktarmam gerektiğini düşünmeye başladım.”

3 Mart 2023'te Kenzaburo Oe, geride sadece evrensel insani değerleri savunduğu eserlerini değil, aynı zamanda sahici bir yaşam sürmüş iyi bir insan örneği bırakarak aramızdan ayrılır.

Ali Volkan Erdemir

Kaynakça

Cameron, Lindsley, “RECORDINGS VIEW; Finding His Voice in Music”, *The New York Times*, 5 Mart 1995.

Fay, Sarah (röp.), “Kenzaburo Oe, The Art of Fiction”, *The Paris Review*, 2010, Sayı 195.

Frängsmyr, Tore (ed.), “Oe, Kenzaburo: Japan, The Ambiguous, and Myself”, *Les Prix Nobel*, The Nobel Prizes 1994, Nobel Foundation, Stockholm, 1995.

Machida, Shinya; Takeda, Hiromasa, “Kenzaburo Oe Recalled with Gratitude, Awe by Young Writers”, *The Japan News*, 6 Nisan 2023.

Nimura, Janice P., “Kenzaburo Oe’s ‘Death by Water’”, *The New York Times*, 2 Ekim 2015.

Oe, Kenzaburo, *Jibun no ki no shita de* (Kendi Ağacımın Altında), Asahi Shinbunsha, Tokyo, 2001.

Oe, Kenzaburo, *Kaifuku suru Kazoku* (İyileşen Aile), Kodansha, Tokyo, 1995.

Poole, Steven, “Death by Water by Kenzaburo Oe review-Japan’s Nobel laureate muses on memory”, *The Guardian*, 18 Aralık 2015.

Richie, Donald, *Japanese Literature Reviewed*, ICG Muse, Inc., New York 2003.

1. KISIM

Suda Ölüm Romanı

Giriş

Şaka

1

Eski taşra evlerinin övünülesi olmayan, o yöreye özgü söylenceleri vardır. Her ne kadar tuhaf ve gülünesi olsa da o evlerin dışındakilere bir anlam ifade etmese de bir tür popüler “şaka” olarak hafızalardaki yerini korur.

Üniversiteye başladığım yıld. Vakitsiz ölen babamın geleneksel Budist anma tören serisinin sonuncusuna katılmışım. Evimiz çok uzun zaman sonra ilk kez akrabalarımızla dolmuştu. İçlerinden biri amcamdı; büyük kızı Tokyo Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden mezun bir devlet memuruyla evlenmişti. “Sen de aynı üniversitede okuyorsun, tebrik ederim. Peki branşın ne?” diye sordu. Edebiyat okuduğumu söyleyince hayal kırıklığını gizlemedi. “O halde,” dedi, “belli ki *düzgün* bir iş sahibi olamayacaksın.”

Sosyal ortamlarda genellikle sessiz kalan annem, Fransız edebiyatı uzmanı olmayı arzu eden oğlunu şaşırtarak söze karıştı.

“Bir iş bulamazsa yazar olur,” dedi.

Odayı derin bir sessizlik kapladı.

“Kırmızı deri bavulda romana malzeme olacak birçok şey bekliyor onu,” demesiyle herkes güldü ve ortamdaki gerginlik de geçti.

Kırmızı deri bavul evimizdeki *tuhaf* ve *gölünesi* söylencenin kaynaklarından biriydi. Annemin bu sözleri ve akrabalarımın gülüşmeleri içime oturmıştu. Üniversiteden sonraki yaşamıma nasıl bir yön vereceğimin belirsiz olduğu o üç yıl boyunca öyküler kaleme aldım. Ne zaman ki bu öykülerimden biri *Tokyo Üniversitesi Gazetesi*'nde yer aldı işte o zaman çıkış yolunu bulmuştum; geçimimi yazarlıkla sağlayacaktım. Diğer bir deyişle, annemin yaptığı “şaka” gideceğim yolu belirlemişti. Bu anlattıklarımda “şaka” sözcüğü gülünüp geçilemeyecek bir yol olarak görünüyor, değil mi? Bu konuyu anlatmayı sonraya bırakacağım.

2

Son yıllarda karım Chikashi ile kız kardeşim Asa birbirlerinin yeni yılını yeniden kutlamaya başladılar; karım benim adıma yeni yıl tebrik kartı yazıyor, Asa da gönderdiği kartta bana selamı eksik etmiyordu. Ancak o yıl farklı bir şey yaptı ve ev telefonumuzdan arayıp benimle konuşmak istedi.

“Annemin vefatının üzerinden on yıl geçti. Vasiyeti-ne göre, gerçi bana söylediklerini gelişigüzel bir kâğıda yazdığım için bunun hukuki açıdan bir yaptırımını olup olmadığını bilmiyorum, en iyisi ona verdiğim söze göre diyelim, bu yıl kırmızı deri bavulu sana vereceğim. Öte yandan bu yıl 5 Aralık'taki ölüm yıldönümünde işlerim her zamankinden daha yoğun olacak. Ne dersin, o güne kadar beklemesek mi? Bu yaz da mı Kuzey Karuizawa'ya gideceksin? Onun yerine Shikoku'ya gelmeye ne dersin? Kırmızı deri bavulu veririm sana. Yoksa onu unutmuş muydun? Son zamanlarda tek yaptığın ayda bir gazete-de makale yayımlatmak, epeydir roman yazmayı ihmal ettin.”

“Aynen dediğin gibi. Kırmızı deri bavulun içindekilerle *Suda Ölüm* romanımın devamını yazabilirim belki. Peki bavulu bana on yıl sonra vermeyi hanginiz düşündü, annem mi sen mi?”

“Annemdi. Gözleri artık iyi görmediğinden çok güç yazıyordu, ancak akli her zamanki kadar canlı çalışıyordu. Kendisi öldükten sonra senin on yıl daha yaşamaya çağını düşünüyordu. Ailemizdeki erkekler hep erken öldüğünden. Yıl sonunda işlerim her zamankinden daha yoğun olacak, Chikashi’ye söylemiştim, senin eski eserlerini tiyatro oyununa uyarlayan gençlerin grubuna katıldım. Onların Orman Evi kullanımıyla ilgili soruları ve istekleriyle meşgul olacağım. Kırmızı deri bavulun içindekileri inceledikten sonra bir süre burada, Orman Evi’nde kalmaya ne dersin? Chikashi’dan izin aldım bile, hem gençler oraya yeni bir hava katacaktır; ayrılırken de düzenli bir şekilde bırakacaklar.”

Ah, kırmızı deri bavul ve *Suda Ölüm* romanı! Ne kadar yaşlanmış olsam da hâlâ roman yazma hevesiyle doluydum! Güneş henüz tepedeydi; hem çalışma hem de yatak odası olarak kullandığım odanın perdelerini çektim, yatağa uzandım. Yazmaya daha öğrenciyken başladığım için yeterli yaşam deneyimi olmayan bir yazar olarak kısa sürede tıkanacağımı veya çok geçmeden de genç yazarlara özgü şekilde tökezleyip düşeceğimi söyleyerek benimle ne çok alay etmişlerdi... Ama ben hiç tökezlemedim. Zamanı gelince *Suda Ölüm* romanımı da yazacaktım! Bunun için gereken çalışmaları aksatmadan yapmaya karar vermiştim. Bu romanı “Ben” olarak yazmaya başlayacak, kendimi suyun altındaki akıntıya teslim edecek, bir su yüzüne çıkıp bir aşağıya inecek ve neticede bir çırpıda girdap tarafından yutulacak...

Henüz nitelikli tek bir edebiyat eseri okumadığım gençlik zamanlarımdan beri rüyalarımda *Suda Ölüm* ro-

manımdan sahneleri görüyordum. Sıklıkla gördüğüm bu rüyanın temeli on yaşındayken yaşadığım bir olaya dayanır. Yirmi yaşına geldiğimdeyse bir şairin İngilizce şiirinden (kitapta Fransızca çevirisi de yanında verilmişti) “Suda Ölüm” kısmını aldım. Henüz öykü yazmaya bile başlamamış olmama rağmen bu roman zihnimde nere-deyse tamamıyla oluşmuştu.

Ne var ki o romanı yazmaya hiç başlamadım. Çünkü bunun için henüz yeterli donanıma sahip olduğumu düşünmüyordum. Genç bir yazardım, bir yazar olarak var olmaya devam edip edemeyeceğim riskini hissettiğim o kıyıda olsam da özünde iyimserdim. Bir gün gelecek ve ben *Suda Ölüm* romanımı yazacaktım.

Çok geç olmadan yazmaya başlasam iyi olur diye düşündüğüm zamanlarda henüz vakti gelmedi diye bastırdım kendimi. Eğer *Suda Ölüm*'ü yazmakta kolaya kaçacaksam, o romanı yazmak için gerek duyduğum başka romanları yazma zahmeti ve kendimi aşmaya çalışırken çektiğim eziyetin ne anlamı kalıyordu?

3

Suda Ölüm romanını yazmaya sadece bir kez teşebbüs etmiştim. Otuzlu yaşların ortalarındaydım. *Sessiz Çılgılık* romanımı yayımlamış olmak daha yetkin yazabildiğim bir *işaretiydi* bana göre. Artık *Suda Ölüm* romanımı yazabilirdim. Giriş bölümüyle hacim olarak ondan az kalmayan bazı kısımları Shikoku'daki Orman Evi'nde yaşayan altmışlı yaşlarındaki anneme gönderdim. Mektubumda babamı merkeze koyarak yazdığım romanımda kullanmak üzere babama ait notları görmek istediğimi de ilettim. O notlar annemin Şanghay seyahati sırasında satın alıp getirdiği kırmızı deri bavulun içindeydi. Ne var ki en başta kırmızı deri bavulun roman malzeme-

si olacak notlarla dolu olduğunu söyleyen annemden doğrudan bir cevap gelmediği gibi ona yolladıklarımı da geri göndermedi. Çaresiz kalmıştım, yazmayı bıraktım. Ertesi yaz hâlâ sinirliydim; babama, onun evladı olarak kendime, hatta annemin de karikatürize edilmiş haline yer verdiğim *Gözyaşlarımı Sileceği Gün* adlı uzun öykümü yayımladım.

Bunun üzerine annemle yaşayan Asa'dan bir mektup aldım. Mektupta şunlar yazıyordu: "Öykünün sonunda yaptığın eleştirilerden daha beter şekilde eleştiriyor annem seni. İkimiz de artık Kogii'yle (çocukken bana böyle seslenirlerdi) tüm ilişkimizi sona erdiriyoruz."

4

Gözyaşlarımı Sileceği Gün adlı uzun öykümün yayımlanmasından önce büyük oğlum kafatasında bir hasarla dünyaya geldi. Gerçek yaşamda yer alan bu zor durum annemle aramdaki pürüzlü ilişkide bir düzelmeye sağladı. Bu engelinin üstesinden gelerek yaşayan büyük oğlum Akari'nin varlığı aramızda uzlaştırıcı görevi gördü ve Chikashi sayesinde Shikoku'daki baba evimle yeniden iletişim kuruldu. Ben de bu sakin aile ilişkisine doğal bir şekilde dahil oldum. Ancak annem *Suda Ölüm* romanının giriş bölümü, notlar ve kırmızı deri bavulla ilgili tek bir söz bile etmedi, doksan beş yaşına dek de bu konuyu hiç açmadı. Annem kız kardeşime anılarından söz ederken benimle ilgili olarak, "Kogii buradaki vadide yaşarken, çocukluğunda yani, çok ıstıraplı zamanları olmuştu, ben araya girip olanları düzeltmeye çalışınca da kişiliği bir türlü oturmadı," diye anlatmış. Belki şimdi de bu yetiştirme tarzından kaynaklanan hatasını tekrarlamak istemiyordu. Dahası ölümünden on yıl sonrasını düşünme zahmetine girmişti!

Suda Ölüm'de Oe, alter egosu olarak bilinen yazar Kogito Choko'yu memleketine, Shikoku Adası'nda ormanla kaplı vadinin içindeki köyüne gönderir. Choko, bu kaybı tam anlamıyla sindirebilmek için babasının gizemli boğulma öyküsünü kurgulamayı gençliğinden beri planlamıştır. Uzun süre babasının fırtınalı bir gecede neden tekneyle nehre açıldığını bulmaya çalışır. Babasının ve bir grup isyancı askerinin Japon imparatoruna intihar saldırısı düzenleme planını tartıştıklarına kulak misafiri olduğunu hatırlasa da Choko, anılarını hayal gücünden ayıramaz ve umutsuzluk içinde romanı yazmayı yarıda bırakır. İlk romanlarını sahneye koyacak bir tiyatro grubuyla işbirliği yaptığında içindeki yazma arzusu yeniden canlanır. Bu arada gizemli bir kırmızı deri bavuldaki belgeleri kullanarak babasının hikâyesini anlamayı ve romanını tamamlamayı ister. Ancak işler istediği gibi gitmez.

Miras ve ölümlülüğün çalkantılı derinliklerine dalan *Suda Ölüm*, ulusal ve kişisel travmaları yeniden gün yüzüne çıkarmasının yanı sıra hikâye anlatımına dair politik, toplumsal ve ailevi çatlakları onarma yollarının mükemmel bir keşfi.

"Oe tam bir Japon olsa da umut ve umutsuzluk konusunu ele alışında Dostoyevski'den bir şeyler var sanki."

Henry Miller

"Savaş sonrası Japon edebiyatında yeni bir zirve."

Yukio Mişima

#japonedebiyatı #ölüm #travma #aile #kökenler #toplum

 can

 canyayinlari.com | f | | canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-6353-3

9 789750 763533